

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 201a/2021

privind controlul constituționalității articolului 12
din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995

*(calitatea Procurorului General de membru al Consiliului
Suprem de Securitate)*

CHIȘINĂU

22 februarie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 15 septembrie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 februarie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind controlul constituționalității textelor „[...] atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate [...] se aprobă de Președintele Republicii Moldova” și „Procurorul General” din articolul 12 alin. (4) din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995, precum și a întregului articol 12 din aceeași Lege, sub aspectul omisiunii legislatorului de a reglementa atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl Alexandr Stoianoglo, Procuror General al Republicii Moldova, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. f) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, 38 alin. (1) lit. f) și 39 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995 și 11 alin. (1) lit. i) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016.

3. La ședința Curții Constituționale din 22 februarie 2022, dl judecător Vladimir Țurcan i-a prezentat Plenului o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate în cerere, Curtea Constituțională a decis admiterea ei.

B. Legislația pertinentă

4. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...].”

Articolul 66 Atribuțiile de bază

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;

[...].”

Articolul 74 Adoptarea legilor și hotărârilor

„(1) Legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi.

[...]

(3) Proiectele de lege prezentate de Guvern, precum și propunerile legislative ale deputaților acceptate de acesta sunt examinate de Parlament în modul și după prioritățile stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență. Alte propuneri legislative se examinează în modul stabilit.

[...].”

Articolul 124 Procuratura

„(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sunt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

Articolul 125 Procurorul

„(1) Procurorul General este numit în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

(2) Procurorul General este demis din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, în condițiile legii, pentru motive obiective și în temeiul unei proceduri transparente.

(3) Numirea, transferarea, promovarea și demiterea procurorilor ierarhic inferiori se efectuează de către Procurorul General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.”

5. Prevederile relevante ale Legii securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995 sunt următoarele:

Articolul 12 Consiliul Suprem de Securitate

„(1) Consiliul Suprem de Securitate este un organ consultativ care analizează activitatea ministerelor și a altor autorități administrative centrale în domeniul asigurării securității naționale și prezintă recomandări Președintelui Republicii Moldova în probleme de politică externă și internă a statului.

(2) Consiliul Suprem de Securitate își desfășoară activitatea în temeiul Constituției Republicii Moldova, prezentei legi, altor acte legislative.

(3) Președinte al Consiliului Suprem de Securitate este Președintele Republicii Moldova.

(4) Componenta numerică și nominală, atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate și programul lui de lucru se aprobă de Președintele Republicii Moldova. Din componența Consiliului Suprem de Securitate fac parte, din oficiu, Președintele Parlamentului, Prim-ministrul, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, ministrul apărării, ministrul afacerilor interne, directorul Serviciului de Informații și Securitate, Procurorul General și guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei.

(5) În vederea realizării deciziilor Consiliului Suprem de Securitate, membrii acestuia emit dispoziții care nu depășesc limitele competențelor constituționale și legale conferite de funcția pe care o dețin.

(5¹) Prin derogare de la prevederile alin. (5), Banca Națională a Moldovei aplică deciziile Consiliului Suprem de Securitate în măsura în care acestea nu aduc atingere statutului și autonomiei ei stabilite prin lege.

(6) În calitate de secretar al Consiliului Suprem de Securitate poate fi desemnat un cetățean al Republicii Moldova cu studii superioare, fără antecedente penale, cu o reputație ireproșabilă și care nu este membru al vreunui partid.

(7) Autoritățile publice centrale, precum și cele subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență, inclusiv cele în care autoritatea administrativă centrală are calitatea de fondator (întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate), dar și persoanele juridice publice autonome sunt obligate să furnizeze la solicitare sau din oficiu orice date și informații, inclusiv cele care constituie secret de stat, bancar sau comercial, care vizează securitatea națională, apărarea și ordinea publică, precum și alte informații, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului.”

[Textul „precum și alte informații” din articolul 12 alin. (7) a fost declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 25 din 29 octombrie 2020]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

6. Autorul sesizării susține că articolul IV punctul 1 din Legea nr. 270 din 9 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a inclus Procurorul General în componența Consiliului Suprem de Securitate.

7. Amendamentul Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică care prevedea introducerea Procurorului General în calitate de membru din oficiu al Consiliului nu a fost argumentat, contrar articolului 59 alineatele (1) și (3) din Regulamentul Parlamentului. De asemenea, acest amendament nu a fost supus consultărilor publice, expertizelor și avizărilor de organele competente, în special de Procuratura Generală. De asemenea, proiectul de Lege nr. 436 din 23 noiembrie 2016 a fost votat în două lecturi în aceeași zi, la 9 decembrie 2016. Așadar, a fost viciată procedura de adoptare și votare a acestui amendament, fapt contrar articolelor 1 alin. (3), 6, 64, 74 și 124 din Constituție.

8. Autorul sesizării subliniază că, potrivit articolului 12 alin. (4) din Legea securității statului, atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate se aprobă de Președintele Republicii Moldova. Astfel, lipsa reglementărilor exprese în Lege a atribuțiilor Consiliului reprezintă un vid legislativ și oferă Președintelui prerogative nejustificate. Libertatea stabilirii atribuțiilor Consiliului de către Președinte generează indici de impredictibilitate a limitelor competențelor

acestui, lipsa asigurării securității juridice, riscuri de ingerințe, arbitrar și subordonare a Procuraturii față de puterea executivă. Acest fapt contravine articolelor 1 alin. (3), 6, 23, 54 și 124 din Constituție.

9. Autorul sesizării consideră că obligația Procurorului General de a se conforma agendei stabilite de Președinte, de a se prezenta obligatoriu la ședințele Consiliului, de a primi aprecieri și indicații de la Președinte, inclusiv indicații de a prezenta informații din cadrul urmăririi penale în derulare, generează repercusiuni în activitatea Procuraturii Generale. Acest fapt denotă subordonarea Procuraturii Generale față de puterea executivă.

10. De asemenea, autorul sesizării menționează că Procuratura este o autoritate independentă și autonomă față de puterile legislative, executivă și judecătorească, precum și față de orice partid politic sau organizație social-politică. Totuși, prezența Procurorului General în componența Consiliului Suprem de Securitate afectează separația puterilor în stat și periclitează independența și autonomia Procuraturii.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

12. Curtea observă că, potrivit articolelor 25 lit. f) din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, 38 alin. (1) lit. f) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995 și 11 alin. (1) lit. i) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, Procurorul General posedă prerogativa sesizării Curții Constituționale.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995, ține de competența Curții Constituționale.

14. Obiectul sesizării îl reprezintă textele „[...] atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate [...] se aprobă de Președintele Republicii Moldova” și „Procurorul General” din articolul 12 alin. (4) din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995, precum și întregul articol 12 din aceeași Lege, sub aspectul omisiunii legislatorului de a reglementa atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate.

15. Autorul sesizării mai ridică o problemă de constituționalitate extrinsecă, susținând caracterul viciat al procedurii de adoptare și de votare a amendamentului, prin care Procurorul General a fost inclus în Consiliul Suprem de Securitate în 2016.

16. Referitor la aceste ultime critici, care au prioritate în ordinea analizei sale, Curtea subliniază că a enumerat standardele pluralismului politic și ale dezbaterii parlamentare democratice și și-a instituit controlul pe baza acestora începând cu Hotărârea nr. 14 din 27 aprilie 2021. Curtea subliniază că a pronunțat patru hotărâri (HCC nr. 19 din 13 iulie 2021, HCC nr. 21 din 27 iulie 2021, HCC nr. 22 din 29 iulie 2021, HCC nr. 29 din 21 septembrie 2021) în care a analizat critici din această categorie în cazul unor legi adoptate înainte de pronunțarea Hotărârii nr. 14 din 27 aprilie 2021. Legile contestate, care au făcut obiectul hotărârilor menționate, au fost analizate de Curte în contextul

votării lor în luna decembrie 2020, în acest sens fiind solicitată și o opinie *amicus curiae* din partea Comisiei de la Veneția. Comisia a emis opinia *amicus curiae* nr.1020/2021 pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind trei întrebări referitoare la controlul constituționalității procedurilor de adoptare a legilor în Parlament, CDL-AD(2021)016). Astfel, ar fi contrar principiului certitudinii juridice dacă Curtea ar supune controlului de constituționalitate, sub aceste aspecte, legi adoptate și/sau modificate înainte de 27 aprilie 2021. Mai mult, ar exista pericolul ca un număr extins de legi să fie declarate neconstituționale pentru nerespectarea unor standarde pe care Curtea le-a precizat în Hotărârea menționată și pe care anterior nu le includea în sfera controlului constituțional.

17. Din perspectiva pretensei subordonări a Procuraturii față de Președintele Republicii Moldova și a faptului că Președintele Republicii aprobă componența și atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate, Curtea subliniază că a analizat aceste chestiuni în Hotărârea nr. 25 din 29 octombrie 2020.

18. Așadar, la § 40 al acesteia, Curtea a reținut că, potrivit articolului 33 alin. (1) lit. c)-e) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, independența procurorului este asigurată prin: inviolabilitatea lui; marja discreționară decizională a procurorului în exercițiul funcției, acordată prin lege; stabilirea interdicției privind imixtiunea altor persoane sau autorități în activitatea procurorului. De asemenea, articolul 34 alin. (1) din aceeași Lege stabilește că inviolabilitatea procurorului asigură garanții de protecție împotriva oricăror intervenții și imixțiuni în activitatea acestuia. De asemenea, Curtea a subliniat că o serie de instrumente juridice internaționale au stabilit și au dezvoltat principiul independenței procurorilor. Astfel, conform Liniilor directoare ale ONU privind rolul procurorilor, statele membre trebuie să se asigure că procurorii sunt apti să-și exercite atribuțiile profesionale, fără intimidări, impedimente, hărțuiri, ingerințe necorespunzătoare sau expunere nejustificată la răspundere civilă, penală sau de altă natură din partea altor autorități. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a menționat în Recomandarea (2000)19 privind rolul urmăririi penale în justiția penală că: „Statele trebuie să ia măsuri corespunzătoare, astfel încât procurorii să-și poată îndeplini atribuțiile fără ingerințe nejustificate sau fără a fi expuși unei responsabilități nejustificate penale, civile sau de altă natură.” (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 71 din 27 iulie 2017, §§ 21-23).

19. Curtea a constatat, la §§ 42 și 43, că Codul de procedură penală conține garanții pentru protejarea informațiilor, datelor sau probelor din cadrul urmăririi penale, fiind stabilite în mod expres condițiile de divulgare a acestora și răspunderea penală pentru nerespectarea confidențialității materialelor urmăririi penale. Așa cum decurge din scopul și obiectul articolului 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, regimul confidențialității materialelor urmăririi penale depinde exclusiv de autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală sau de cea a persoanei abilitate cu controlul asupra activității urmăririi penale. În acest sens, Curtea a reținut că, în baza articolului 12 alin. (7) din Legea securității statului, Consiliul posedă competența de a solicita furnizarea oricăror date sau informații de la Procuratură, însă Procuratura poate refuza, potrivit articolului 212 alin. (1) din Codul de procedură penală,

comunicarea informațiilor și materialelor urmăririi penale. Comunicarea unor asemenea informații Consiliului ar semnifica, în sensul articolului 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, darea lor spre publicitate, pentru că orice autoritate care nu are legătură cu activitatea de urmărire penală face parte din noțiunea autonomă de „public”. De asemenea, Consiliul nu poate influența activitatea Procuraturii, inclusiv marja discreționară decizională a vreunui procuror. Mai mult, în § 96 din Hotărârea citată, Curtea a reținut că autoritățile publice de rang constituțional pot furniza informațiile solicitate în măsura în care această acțiune nu aduce atingere statutului și autonomiei lor prevăzute de Constituție. Așadar, Curtea a observat că prevederile contestate nu afectează independența și autonomia Procuraturii și, prin urmare, articolul 124 din Constituție nu este incident în prezenta cauză.

20. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) litera a) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind controlul constituționalității textelor „[...] atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate [...] se aprobă de Președintele Republicii Moldova” și „Procurorul General” din articolul 12 alin. (4) din Legea securității statului nr. 618 din 31 octombrie 1995, precum și a întregului articol 12 din aceeași Lege, sub aspectul omisiunii legislatorului de a reglementa atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate, depusă de dl Alexandr Stoianoglo, Procuror General al Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău 22 februarie 2022
DCC nr. 25
Dosarul nr. 201a/2021*